HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

23 noiembrie 2023*

„Trimitere preliminară – Drepturi de proprietate intelectuală – Directiva 2014/26/UE – Asigurarea protecției drepturilor de autor și a drepturilor conexe – Organisme de gestiune colectivă – Directiva 2004/48/CE – Măsuri, proceduri și mijloace de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală – Articolul 4 – Persoane îndreptățite să solicite aplicarea unor măsuri, proceduri și mijloace de reparație prevăzute de Directiva 2004/48/CE – Organism de gestiune colectivă autorizat să acorde licențe colective cu efect extins – Calitate procesuală activă în vederea apărării drepturilor de proprietate intelectuală”

În cauza C-201/22,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Korkein oikeus (Curtea Supremă, Finlanda), prin decizia din 15 martie 2022, primită de Curte la 15 martie 2022, în procedura

Kopiosto ry

împotriva

Telia Finland Oyj,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul E. Regan, președinte de cameră, și domnii Z. Csehi, M. Ilešič (raportor), I. Jarukaitis și D. Gratsias, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Kopiosto ry, de S. Lapiolahti și B. Rapinoja, asianajajat;

– pentru Telia Finland Oyj, de M. Manner, asianajaja;

– pentru guvernul finlandez, de M. Pere, în calitate de agent;

* Limba de procedură: finlandeza.

– pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;

– pentru Comisia Europeană, de S. L. Kalėda, J. Samnadda și I. Söderlund, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 11 mai 2023,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 4 litera (c) din Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală (JO 2004, L 157, p. 45, rectificări în JO 2004, L 195, p. 16, și în JO 2007, L 204, p. 27, Ediție specială, 17/vol. 2, p. 56), precum și a articolelor 17 și 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Kopiosto ry, pe de o parte, și Telia Finland Oyj (denumită în continuare „Telia”), pe de altă parte, în legătură cu retransmisia de către Telia a unor emisiuni de televiziune despre care se pretinde că aduc atingere drepturilor de autor ale autorilor reprezentați de Kopiosto.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2004/48

3 Considerentele (3), (10) și (18) ale Directivei 2004/48 au următorul conținut:

„(3) […] fără mijloace eficiente, în măsură să impună respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, inovația și creația sunt descurajate, iar investițiile reduse. Este deci necesar să se asigure ca dreptul material al proprietății intelectuale, care este astăzi reglementat pe larg de acquis-ul comunitar, să fie aplicat efectiv în Comunitate[a Europeană]. În această privință, mijloacele de a impune respectarea drepturilor de proprietate intelectuală au o importanță esențială pentru succesul pieței interne.

[…]

(10) Obiectivul prezentei directive constă în apropierea acestor legislații pentru a asigura un nivel de protecție ridicat, echivalent și omogen, al proprietății intelectuale în cadrul pieței interne.

[…]

(18) Ar trebui ca persoanele îndreptățite să solicite aplicarea [unor] măsuri, proceduri și mijloace de reparație [prevăzute de prezenta directivă] să fie nu numai titularii drepturilor, ci și persoanele care au un interes direct și capacitatea procesuală dacă și în măsura în care legislația aplicabilă permite aceasta, ceea ce poate include organizațiile profesionale însărcinate cu gestionarea acestor drepturi sau cu apărarea intereselor colective și individuale de care sunt responsabile.”

4 În capitolul I din această directivă, intitulat „Obiect și domeniu de aplicare”, figurează printre altele articolul 1 din aceasta, intitulat „Obiect”, potrivit căruia:

„Prezenta directivă privește măsurile, procedurile și mijloacele de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală. În înțelesul prezentei directive, expresia «drepturi de proprietate intelectuală» include drepturile de proprietate industrială.”

5 Articolul 2 din directiva menționată, intitulat „Domeniu de aplicare”, prevede la alineatul (1):

„Fără a aduce atingere mijloacelor prevăzute sau care pot fi prevăzute prin legislația comunitară sau internă, în măsura în care aceste mijloace sunt [mai] favorabile titularilor drepturilor, măsurile, procedurile și mijloacele de reparație prevăzute prin prezenta directivă se aplică, în conformitate cu articolul 3, oricărei încălcări a drepturilor de proprietate intelectuală prevăzute de legislația comunitară și/sau legislația internă a statului membru în cauză.”

6 Capitolul II din aceeași directivă, care cuprinde articolele 3-15 din aceasta, este intitulat „Măsuri, proceduri și mijloace de reparație”.

7 Articolul 3 din Directiva 2004/48, intitulat „Obligație generală”, prevede:

„(1) Statele membre prevăd măsuri, proceduri și mijloace de reparație necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală care intră sub incidența prezentei directive. Aceste măsuri, proceduri și mijloace de reparație trebuie să fie corecte și echitabile, nu trebuie să fie complicate în mod inutil sau costisitoare ori să presupună termene nerezonabile sau să atragă întârzieri nejustificate.

(2) Măsurile, procedurile și mijloacele de reparație trebuie să fie de asemenea eficiente, proporționale și disuasive și să fie aplicate astfel încât să se evite crearea unor obstacole în calea comerțului legal și să se ofere protecție împotriva folosirii lor abuzive.”

8 Articolul 4 din această directivă, intitulat „Persoane îndreptățite să solicite aplicarea unor măsuri, proceduri și mijloace de reparație”, are următorul cuprins:

„Statele membre recunosc ca fiind îndreptățite să solicite aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație menționate în prezentul capitol următoarele persoane:

(a) titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în conformitate cu dispozițiile legislației aplicabile,

(b) toate celelalte persoane autorizate să utilizeze aceste drepturi, în măsura în care legislația aplicabilă permite acest lucru și în conformitate cu aceasta;

(c) organismele de gestionare colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală recunoscute prin lege ca având calitatea de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în măsura în care dispozițiile legislației aplicabile permit acest lucru și în conformitate cu acestea;

(d) organismele de protecție profesională recunoscute prin lege ca având calitatea de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în măsura în care dispozițiile legislației aplicabile permit acest lucru și în conformitate cu acestea.”

Directiva 2014/26/UE

9 Considerentele (8), (9), (12) și (49) ale Directivei 2014/26/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind gestiunea colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe și acordarea de licențe multiteritoriale pentru drepturile asupra operelor muzicale pentru utilizare online pe piața internă (JO 2014, L 84, p. 72) au următorul cuprins.

„(8) Scopul prezentei directive este de a asigura coordonarea normelor naționale referitoare la accesul privind activitatea de gestionare a drepturilor de autor și a drepturilor conexe de către organismele de gestiune colectivă, la modurile de guvernanță și la cadrul de supraveghere al acestora […]

(9) Scopul prezentei directive este de a stabili cerințele aplicabile organismelor de gestiune colectivă pentru a asigura standarde înalte de guvernanță, gestiune financiară, transparență și raportare. […]

[…]

(12) Prezenta directivă, deși se aplică tuturor organismelor de gestiune colectivă, […] nu ar trebui să interfereze cu elemente de gestiune a drepturilor din statele membre cum ar fi gestiunea individuală, efectul extins al unui acord între un organism de gestiune colectivă reprezentativ și un utilizator, și anume licențe colective extinse, gestiunea colectivă obligatorie, prezumțiile legale de reprezentare și transferul drepturilor către organisme de gestiune colectivă.

[…]

(49) […] În cele din urmă, este, de asemenea, necesar să se solicite statelor membre să dispună de proceduri independente, imparțiale și eficiente de soluționare a litigiilor, prin intermediul unor organisme competente în dreptul proprietății intelectuale sau prin intermediul instanțelor judecătorești, potrivite pentru soluționarea litigiilor comerciale între organismele de gestiune colectivă și utilizatori privind condițiile de acordare a licențelor existente sau propuse ori privind încălcări ale contractelor.”

10 Articolul 3 litera (a) din această directivă, intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

(a) «organism de gestiune colectivă» înseamnă orice organism care este autorizat prin lege sau prin atribuire, licență sau alt tip de înțelegere contractuală să gestioneze drepturile de autor sau drepturile conexe dreptului de autor în numele unuia sau mai multor titulari de drepturi, în beneficiul colectiv al acelor titulari, având drept unic sau principal scop această activitate și care îndeplinește unul dintre criteriile următoare sau pe ambele:
(i) este deținut sau controlat de membrii săi;
(ii) nu are scop lucrativ”.

11 Potrivit articolului 35 din directiva menționată, intitulat „Soluționarea litigiilor”:

„(1) Statele membre se asigură că litigiile dintre organismele de gestiune colectivă și utilizatori privind în special condițiile de acordare a licențelor existente și propuse sau o încălcare a contractelor pot fi sesizate în instanță sau, dacă este cazul, pot fi supuse unui alt organism de soluționare a litigiilor independent și imparțial, în cazul în care organismul respectiv dispune de expertiză în dreptul proprietății intelectuale.

(2) Articolul 33, articolul 34 și alineatul (1) al prezentului articol nu aduc atingere dreptului părților de a-și invoca și apăra drepturile prin introducerea unei acțiuni în instanță.”

Dreptul finlandez

12 Articolul 26 din tekijänoikeuslaki (404/1961) [Legea privind dreptul de autor (404/1961)] din 8 iulie 1961, astfel cum a fost modificată prin laki tekijänoikeuslain muuttamisesta (607/2015) [Legea de modificare a Legii privind dreptul de autor (607/2015)] din 22 mai 2015 (denumită în continuare „Legea privind dreptul de autor”), intitulat „Licență contractuală”, prevede la alineatul 1 că dispozițiile Legii privind dreptul de autor, referitoare la licențele contractuale, se aplică unui acord încheiat între un utilizator și organismul autorizat de Ministerul Educației și Culturii care reprezintă, într-un domeniu specific, numeroși autori de opere utilizate în Finlanda, pentru utilizarea operelor unor autori care aparțin acestui domeniu. În sensul acestui acord, se consideră că un organism autorizat este abilitat de asemenea să reprezinte autorii altor opere din același domeniu. Dobânditorul unui licențe care a obținut o licență contractuală extinsă în temeiul acordului menționat poate, în condițiile stabilite în acesta, să utilizeze toate operele autorilor care aparțin acestui domeniu.

13 Potrivit articolului 26 alineatul 4 din Legea privind dreptul de autor, modalitățile stabilite de organismul menționat la alineatul 1 în ceea ce privește plata remunerației datorate autorilor reprezentați direct de organism pentru reproducerea, intermedierea sau transmiterea operelor acestora sau în legătură cu utilizarea remunerației în scopuri comune autorilor se aplică și autorilor din același domeniu menționați la alineatul 1 pe care organismul respectiv nu îi reprezintă în mod direct.

14 Articolul 25 h din Legea privind dreptul de autor, intitulat „Retransmisia unei transmisii radiofonice sau de televiziune”, prevede la alineatul 1 că o operă inclusă într-o emisiune radiofonică sau de televiziune poate fi retransmisă, fără modificarea emisiunii, în temeiul unei licențe contractuale, astfel cum se prevede la articolul 26 din această lege, pentru a fi primită de public simultan cu transmisia originală.

Litigiul principal și întrebările preliminare

15 Kopiosto este un organism de gestiune colectivă, în sensul articolului 3 litera (a) din Directiva 2014/26, care gestionează și acordă licențe în numele unui număr mare de autori pe baza mandatelor care îi sunt încredințate de acești autori. Kopiosto este de asemenea autorizat de Ministerul Educației și Culturii ca organism însărcinat cu acordarea licențelor contractuale, în sensul articolului 26 din Legea privind dreptul de autor, în special în vederea retransmisiei unor opere incluse într-o emisiune de radio sau de televiziune, în sensul articolului 25 h alineatul 1 din această lege.

16 Telia exploatează o rețea de televiziune prin cablu în care semnalele de difuzare ale canalelor de televiziune naționale cu acces liber sunt transmise spre recepție publică.

17 La 24 ianuarie 2018, Kopiosto a sesizat markkinaoikeus (Tribunalul pentru Litigii Economice, Finlanda) cu o cerere prin care solicita să se constate că Telia a realizat o retransmisie a emisiunilor televizate în sensul articolului 25 h din Legea privind dreptul de autor și că, în lipsa unei autorizații prealabile din partea sa, această retransmisie aduce atingere drepturilor autorilor pe care îi reprezintă Kopiosto, cu titlu principal, în calitate de organism însărcinat cu acordarea licențelor contractuale și, cu titlu subsidiar, în temeiul mandatelor care i-au fost încredințate de către titularii drepturilor de autor.

18 Telia a contestat calitatea Kopiosto de a introduce o acțiune întemeiată pe încălcarea drepturilor de autor.

19 Printr-o hotărâre pronunțată la 18 iunie 2019, markkinaoikeus (Tribunalul pentru Litigii Economice) a respins în special cererile formulate de Kopiosto în temeiul unei încălcări a dreptului de autor ca inadmisibile, pentru motivul că acesta nu avea dreptul să introducă în nume propriu o acțiune privind încălcarea drepturilor de autor în numele titularilor de drepturi pe care îi reprezintă ca organism însărcinat cu acordarea licențelor contractuale în situațiile prevăzute la articolul 26 din Legea privind dreptul de autor. Această instanță a considerat că Kopiosto nu era îndreptățit nici să introducă o acțiune în încălcarea dreptului de autor în privința titularilor de drepturi care îl împuterniciseră pentru a le gestiona drepturile și a-i reprezenta în justiție.

20 Kopiosto a formulat recurs împotriva acestei hotărâri la Korkein oikeus (Curtea Supremă, Finlanda), care este instanța de trimitere, susținând, cu titlu principal, că, datorită statutului său de organism însărcinat cu acordarea licențelor contractuale, are, conform cerințelor articolului 4 litera (c) din Directiva 2004/48, un interes direct de a acționa în justiție în cazul utilizării ilicite a operelor autorilor pe care îi reprezintă și, în subsidiar, că are cel puțin dreptul să introducă acțiuni întemeiate pe utilizarea neautorizată a operelor unor astfel de autori ale căror drepturi de autor le-ar exercita în temeiul mandatelor de gestiune și de reprezentare care i-au fost acordate de aceștia.

21 În fața instanței de trimitere, Telia susține că, în calitate de organism însărcinat cu acordarea licențelor contractuale, Kopiosto este autorizat să atribuie licențe pentru retransmisia de emisiuni televizate și să perceapă redevențele corespunzătoare. În schimb, numai titularul inițial al dreptului de autor în cauză sau cesionarul acestui drept de autor ar putea introduce o acțiune în încălcarea dreptului de autor menționat.

22 Korkein oikeus (Curtea Supremă) consideră în esență că, pentru soluționarea litigiului principal, est necesar, în lipsa unor dispoziții ale dreptului național în materie, să răspundă la întrebarea referitoare la condițiile în care un organism de gestiune colectivă, în sensul articolului 3 litera (a) din Directiva 2014/26, poate fi considerat ca fiind îndreptățit să solicite aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație prevăzute în capitolul II din Directiva 2004/48. În special, această instanță ridică problema dacă este suficient în acest scop, potrivit articolului 4 litera (c) din această directivă, ca un organism însărcinat cu acordarea licențelor contractuale să aibă, în temeiul legislației naționale, capacitatea procesuală de a fi parte într-un litigiu, precum și dreptul de a negocia și de a acorda asemenea licențe pentru retransmisia emisiunilor televizate în numele tuturor titularilor din domeniul în cauză sau dacă această calitate procesuală activă presupune ca organismul respectiv să fie autorizat în mod expres, în temeiul legislației naționale, să introducă în nume propriu o acțiune întemeiată pe o încălcare a unor asemenea drepturi.

23 În această privință, instanța menționată observă mai întâi că, în Hotărârea din 7 august 2018, SNB-REACT (C-521/17, EU:C:2018:639), Curtea a supus această calitate condițiilor ca organismul de reprezentare colectivă a titularilor de drepturi de proprietate intelectuală să fie considerat de legislația națională ca având un interes direct în apărarea unor astfel de drepturi și ca această legislație să îi permită să aibă capacitate procesuală în acest scop, fără a preciza însă dacă această a doua condiție face referire la capacitatea generală a unui astfel de organism de a acționa în justiție ca parte în fața unei instanțe, sau dacă impune ca dreptul național să prevadă în mod expres, sau cel puțin să permită, ca un organism însărcinat cu acordarea licențelor colective cu efect extins să poată formula o acțiune întemeiată pe o încălcare a dreptului de autor.

24 Instanța de trimitere consideră apoi că, în lumina punctelor 34 și 35 din această hotărâre, nu rezultă cu claritate dacă articolul 4 litera (c) din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că urmărește uniformizarea a ceea ce trebuie să se înțeleagă prin „interesul direct”, enunțat în considerentul (18) al Directivei 2004/48, al unui organism în apărarea drepturilor titularilor de drepturi pe care îi reprezintă sau dacă acesta trebuie stabilit pe baza dreptului național. Nici din articolul 4 litera (c) din Directiva 2004/48 coroborat cu considerentul (18) al acestei directive nu rezultă cu claritate dacă un organism de gestiune colectivă are un interes direct în apărarea drepturilor de proprietate intelectuală numai ca urmare a faptului că, în temeiul dispozițiilor referitoare la licența contractuală, pe de o parte, sau al mandatelor de gestiune acordate de titularii de drepturi, pe de altă parte, acesta este îndreptățit să acorde drepturi de utilizare a operelor și să perceapă, în numele titularilor de drepturi, redevențele datorate titularilor de drepturi.

25 În sfârșit, instanța de trimitere exprimă îndoieli, în ceea ce privește în special problema calității procesuale active întemeiate pe statutul organismului care acordă licențe colective cu efect extins, în privința modului de interpretare a articolului 4 litera (c) din Directiva 2004/48 în lumina, pe de o parte, a protecției dreptului de proprietate consacrată la articolul 17 din cartă și, pe de altă parte, a dreptului la o cale de atac efectivă consacrat la articolul 47 din cartă. În această privință, Korkein oikeus (Curtea Supremă) arată că, în cazul în care s-ar considera că organismul însărcinat cu acordarea licențelor colective cu efect extins are dreptul de a introduce în nume propriu o acțiune în încălcarea dreptului de autor, acest lucru ar putea avea ca efect limitarea dreptului titularului de a exercita el însuși o acțiune. În acest context, ar trebui stabilit dacă a acorda unui asemenea organism calitate procesuală activă în cazul atingerii aduse drepturilor autorilor care nu și-au transferat drepturile exclusive trebuie considerată a fi o ingerință disproporționată în dreptul acestora de a dispune de drepturile lor de autor. Această instanță

arată însă că o atare ingerință ar putea fi justificată în special din perspectiva faptului că organismele de gestiune colectivă pot interveni mai eficient decât titularul însuși al dreptului de autor.

26 În aceste condiții, Korkein oikeus (Curtea Supremă) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) În ceea ce privește organismele de acordare a licențelor colective care gestionează în mod colectiv drepturile de proprietate intelectuală, capacitatea procesuală de a fi parte într-o acțiune în justiție pentru apărarea acestor drepturi, care este o condiție prealabilă calității impusă de calitatea procesuală activă întemeiată pe articolul 4 litera (c) din Directiva 2004/48, vizează exclusiv capacitatea procesuală generală prevăzută de dreptul național de a fi parte în procedură sau impune un drept recunoscut în mod expres în dreptul național de a introduce în nume propriu o acțiune în apărarea unor astfel de drepturi?

2) În cadrul interpretării întemeiate pe articolul 4 litera (c) din Directiva 2004/48, sintagma «interes direct în apărarea drepturilor de autor ale titularilor pe care îi reprezintă» trebuie interpretată în mod uniform în toate statele membre atunci când este vorba despre dreptul unui organism de gestiune colectivă, în sensul articolului 3 litera (a) din Directiva 2014/26, de a introduce în nume propriu o acțiune privind încălcarea dreptului de autor în cazul în care:
   a) este vorba despre utilizări ale operelor pentru care un organism, în calitate de organism însărcinat cu acordarea licențelor contractuale în sensul Legii privind dreptul de autor, este îndreptățit să acorde licențe colective cu efect extins care să permită dobânditorului licenței să utilizeze și operele unor astfel de autori din domeniul respectiv care nu au împuternicit organismul respectiv cu gestionarea drepturilor lor;
   b) este vorba despre utilizări ale operelor pentru care autorii au împuternicit organismul, prin contract sau mandat, să le gestioneze drepturile fără ca drepturile de autor să fi fost transferate organismului?

3) În ipoteza în care s-ar considera că organismul respectiv, în calitate de organism însărcinat cu acordarea licențelor contractuale, are un interes direct și calitate procesuală activă pentru introducerea unei acțiuni în nume propriu, ce importanță trebuie acordată, în cadrul aprecierii calității procesuale active – dacă este cazul, în lumina articolelor 17 și 47 din [cartă] –, faptului că organismul reprezintă, în calitate de organism însărcinat cu acordarea licențelor contractuale, și autori care nu l-au împuternicit să le gestioneze drepturile, precum și faptului că dreptul organismului de a introduce o acțiune în apărarea drepturilor acestor autori nu este prevăzut de lege?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

27 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 4 litera (c) din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că, pe lângă condiția privind interesul direct pentru apărarea drepturilor în cauză, recunoașterea faptului că organismele de gestiune colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală sunt îndreptățite să solicite în nume propriu aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație prevăzute în

capitolul II din această directivă este supusă numai capacității procesuale a acestor organisme sau dacă ea necesită consacrarea expresă, în dreptul aplicabil, a calității procesuale active a organismelor menționate în vederea apărării drepturilor de proprietate intelectuală.

28 În această privință, trebuie amintit mai întâi că Curtea a constatat că reiese din considerentul (18) al Directivei 2004/48, în lumina căruia trebuie interpretat articolul 4 din aceasta, că legiuitorul Uniunii Europene a dorit recunoașterea calității procesuale necesare pentru a solicita aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație prevăzute în capitolul II din această directivă nu numai în favoarea titularilor drepturilor de proprietate intelectuală, ci și în favoarea persoanelor care au un interes direct în apărarea acestor drepturi, precum și capacitate procesuală, dacă și în măsura în care legislația aplicabilă permite aceasta (Hotărârea din 7 august 2018, SNB-REACT, C-521/17, EU:C:2018:639, punctul 33).

29 Aceste persoane sunt enumerate la articolul 4 literele (b)-(d) din directiva menționată. Organismele de gestiune colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală sunt menționate la litera (c) a acestui articol, în temeiul căreia statele membre recunosc organismele de gestionare colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală ca fiind îndreptățite să solicite aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație prevăzute în capitolul II din aceeași directivă, în măsura în care dispozițiile legislației aplicabile permit acest lucru și în conformitate cu acestea.

30 Curtea a statuat că articolul 4 litera (c) din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că statele membre sunt obligate să recunoască unui organism de reprezentare colectivă a unor titulari de mărci calitatea procesuală necesară pentru a solicita în nume propriu aplicarea mijloacelor de reparație prevăzute de această directivă în vederea protejării drepturilor titularilor respectivi, precum și calitatea pentru a exercita o acțiune în justiție în nume propriu în vederea valorificării drepturilor menționate, cu condiția ca acest organism să fie considerat de legislația națională ca având un interes direct în apărarea unor asemenea drepturi și ca legislația respectivă să îi permită să stea în judecată în acest scop (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 august 2018, SNB-REACT, C-521/17, EU:C:2018:639, punctul 39).

31 Reiese că faptul că un organism de gestionare colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală este îndreptățit să solicite în nume propriu aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație prevăzute în capitolul II din Directiva 2004/48 est supus condiției ca acest organism să fie considerat ca având un interes direct în apărarea unor astfel de drepturi și ca legislația să îl autorizeze să acționeze în justiție în acest scop.

32 În consecință, deși este adevărat că un organism de gestiune colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală trebuie în mod necesar să dispună de capacitate procesuală pentru a se recunoaște că este îndreptățit să solicite în nume propriu aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație prevăzute de această directivă, o asemenea capacitate nu poate fi suficientă în sine în acest scop.

33 De altfel, având în vedere că respectiva capacitate procesuală constituie un atribut obișnuit al personalității juridice de care beneficiază în principiu organismele de gestiune colectivă, o interpretare diferită ar priva cea de a doua condiție menționată la punctul 39 din Hotărârea din 7 august 2018, SNB-REACT (C-521/17, EU:C:2018:639), de efectul său util.

34 În ceea ce privește, apoi, chestiunea dacă recunoașterea faptului că un organism de gestiune colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală este îndreptățit să solicite în nume propriu aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație prevăzute de Directiva 2004/48 este supusă unei consacrări exprese a acestui fapt în legislația aplicabilă, trebuie amintit că articolul 4 litera (c) din această directivă face trimitere în mod general la „dispozițiile legislației aplicabile”.

35 Or, o atare expresie nu înseamnă în mod necesar că faptul că organismele de gestiune colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală sunt îndreptățite să solicite în nume propriu aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație prevăzute de directiva menționată este recunoscut în mod expres printr-o dispoziție specifică, întrucât această calitate procesuală activă poate rezulta din norme procedurale cu caracter general.

36 Această interpretare este confirmată de obiectivul Directivei 2004/48, care constă, după cum reiese din considerentul (10) al acesteia, în special în asigurarea unui nivel de protecție ridicat al proprietății intelectuale în cadrul pieței interne (Hotărârea din 17 iunie 2021, M. I. C. M., C-597/19, EU:C:2021:492, punctul 75 și jurisprudența citată). În acest scop, articolul 3 din această directivă impune statelor membre obligația să prevadă un ansamblu minim de măsuri, proceduri și mijloace de reparație necesare pentru a se asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală.

37 Or, astfel cum reiese din considerentul (18) al directivei menționate, legiuitorul Uniunii a apreciat că este de dorit ca dreptul de a solicita aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație prevăzute de aceasta să fie recunoscut, așa cum se arată la punctul 28 din prezenta hotărâre, nu numai titularilor drepturilor de proprietate intelectuală, ci și organismelor de gestiune colectivă, care în general dispun de resurse financiare și materiale care le permit să inițieze proceduri pentru a lupta împotriva încălcărilor acestor drepturi.

38 În consecință, o interpretare restrictivă a articolului 4 litera (c) din Directiva 2004/48 ar fi de natură, în statele membre care nu au adoptat dispoziții care să reglementeze în mod specific dreptul de a acționa în justiție al organismelor de gestiune colectivă, să împiedice astfel de organisme să solicite în nume propriu aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație prevăzute de această directivă, riscând astfel să compromită eficacitatea mijloacelor instituite de legiuitorul Uniunii pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală.

39 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolul 4 litera (c) din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că, pe lângă condiția privind interesul direct pentru apărarea drepturilor în cauză, recunoașterea faptului că organismele de gestiune colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală sunt îndreptățite să solicite în nume propriu aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație prevăzute în capitolul II din această directivă este supusă calității acestor organisme de a acționa în justiție în vederea apărării drepturilor de proprietate intelectuală, care poate rezulta dintr-o dispoziție specifică în acest sens sau din norme procedurale cu caracter general.

Cu privire la a doua întrebare

40 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 4 litera (c) din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că statele membre sunt obligate să recunoască organismelor de gestiune colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală recunoscute prin lege ca având calitatea de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de

proprietate intelectuală un interes direct de a solicita în nume propriu aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație prevăzute în capitolul II din această directivă în ipoteza în care existența unui interes direct al acestor organisme în apărarea drepturilor respective nu ar rezulta din reglementarea națională aplicabilă.

41 Trebuie amintit că noțiunea de „interes direct”, care nu se regăsește la articolul 4 din Directiva 2004/48, este menționată în considerentul (18) al acestei directive, din care reiese că legiuitorul Uniunii a dorit recunoașterea calității procesuale necesare pentru a solicita aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație prevăzute de această directivă nu numai în favoarea titularilor drepturilor de proprietate intelectuală, ci și în favoarea persoanelor care au un interes direct în apărarea acestor drepturi, precum și capacitate procesuală, „dacă și în măsura în care legislația aplicabilă permite aceasta”.

42 Astfel, în timp ce articolul 4 litera (a) din Directiva 2004/48 prevede că statele membre recunosc, în orice ipoteză, că titularii drepturilor de proprietate intelectuală sunt îndreptățiți să solicite aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație menționate în capitolul II din această directivă, literele (b)-(d) ale articolului 4 din aceasta precizează, toate trei, că statele membre recunosc această calitate și altor persoane, precum și anumitor organisme determinate doar în măsura în care dispozițiile legislației aplicabile permit acest lucru și în conformitate cu acestea (Hotărârea din 7 august 2018, SNB-REACT, C-521/17, EU:C:2018:639, punctul 28).

43 În această privință, Curtea a precizat că trimiterea la „legislația aplicabilă” de la articolul 4 litera (c) din Directiva 2004/48 trebuie să fie înțeleasă ca raportându-se atât la legislația națională relevantă, cât și la legislația Uniunii, după caz (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 august 2018, SNB-REACT, C-521/17, EU:C:2018:639, punctul 31).

44 Prin urmare, după cum a subliniat domnul avocat general la punctul 52 din concluzii, pentru a se răspunde la a doua întrebare, trebuie să se stabilească dacă dispozițiile dreptului Uniunii în vigoare în prezent recunosc existența unui interes direct al organismelor de gestiune colectivă în apărarea drepturilor de proprietate intelectuală.

45 În această privință, pe de o parte, după cum rezultă din cuprinsul punctelor 41 și 42 din prezenta hotărâre, această directivă, în măsura în care face trimitere, în acest scop, la legislația aplicabilă, nu reglementează ea însăși chestiunea dacă un organism de gestiune colectivă are un interes direct în apărarea drepturilor de proprietate intelectuală.

46 Această interpretare este confirmată de lucrările pregătitoare ale directivei în discuție, din care reiese că legiuitorul Uniunii a renunțat la ideea de a armoniza calitatea procesuală activă a organismelor menționate la articolul 4 litera (c) din aceasta. Astfel, în timp ce propunerea inițială a Comisiei Europene de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind măsurile și procedurile destinate să asigure respectarea drepturilor de proprietate intelectuală [COM(2003) 46 final] prevedea să impună statelor membre obligația de a recunoaște organismelor de gestiune colectivă „calitatea de a solicita aplicarea măsurilor și procedurilor, precum și capacitatea procesuală pentru apărarea drepturilor sau intereselor colective ori individuale de care sunt responsabile”, această abordare a fost înlăturată în cele din urmă în favoarea unei trimiteri la legislația aplicabilă.

47 Pe de altă parte, deși este adevărat că articolul 35 alineatul 1 din Directiva 2014/26, citit în lumina considerentului 49 al acesteia, impune statelor membre să dispună de proceduri independente, imparțiale și eficiente de soluționare a litigiilor între organismele de gestiune colectivă și

utilizatori, în special prin intermediul instanțelor judecătorești, nu este mai puțin adevărat că, așa cum reiese din considerentele (8) și (9) ale acestei directive, scopul acesteia nu este acela de a reglementa condițiile în care aceste organisme pot acționa în justiție, ci de a asigura coordonarea normelor naționale referitoare la accesul privind activitatea de gestionare a dreptului de autor și a drepturilor conexe, la modurile de guvernanță și la cadrul de supraveghere, precum și de a asigura standarde înalte de guvernanță, gestiune financiară, transparență și raportare prin intermediul organismelor menționate. Nu se poate considera, așadar, că această dispoziție are scopul de a reglementa chestiunea interesului direct al organismelor de gestiune colectivă în apărarea drepturilor de proprietate intelectuală.

48 În aceste condiții, este necesar să se constate că dreptul Uniunii nu reglementează condițiile în care un organism de gestiune colectivă trebui considerat ca având un interes direct în apărarea drepturilor de proprietate intelectuală și că „dispozițiile legislației aplicabile” la care se referă articolul 4 litera (c) din Directiva 2004/48 fac trimitere la dreptul național al statelor membre.

49 În această privință, trebuie amintit că Curtea a statuat că statele membre sunt obligate să recunoască unui organism de gestiune colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală calitatea procesuală necesară pentru a solicita aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație prevăzute de această directivă, precum și calitatea pentru a exercita o acțiune în justiție în vederea valorificării unor asemenea drepturi în special atunci când acest organism este considerat de legislația națională ca având un interes direct în apărarea acestor drepturi. În consecință, este de competența instanțelor naționale să stabilească dacă un atare organism dispune, în temeiul legislației naționale aplicabile, de un interes direct în apărarea drepturilor titularilor pe care îi reprezintă, cu precizarea că, în cazul în care această condiție nu este îndeplinită, nu există o asemenea obligație de recunoaștere pentru statul membru respectiv (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 august 2018, SNB-REACT, C-521/17, EU:C:2018:639, punctele 34, 36 și 38).

50 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a doua întrebare că articolul 4 litera (c) din Directiva 2004/48 trebuie interpretat în sensul că, în stadiul actual al dreptului Uniunii, statele membre nu sunt obligate să recunoască organismelor de gestiune colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală recunoscute prin lege ca având calitatea de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de proprietate intelectuală un interes direct de a solicita în nume propriu aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație prevăzute în capitolul II din această directivă în ipoteza în care existența unui interes direct al acestor organisme în apărarea drepturilor respective nu ar rezulta din reglementarea națională aplicabilă.

Cu privire la a treia întrebare

51 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere ridică în esență problema importanței pe care o are, în cadrul aprecierii calității procesuale active, dacă este cazul în lumina articolelor 17 și 47 din cartă, faptul că organismul în discuție reprezintă, ca organism însărcinat cu acordarea licențelor contractuale, și autori care nu l-au împuternicit să le gestioneze drepturile, precum și faptul că dreptul organismului de a introduce o acțiune în apărarea drepturilor acestor autori nu este reglementat prin lege.

52 După cum reiese din modul său de redactare, astfel cum a fost formulat de instanța de trimitere, această problemă este ridicată în ipoteza în care s-ar considera că un organism de gestiune colectivă are un interes direct și calitate procesuală activă pentru a exercita o acțiune în nume propriu în litigiile având ca obiect drepturile ce intră sub incidența licențelor cu efect extins.

53 Or, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 65 din concluzii, o atare premisă nu se regăsește în speță. Astfel, pe de o parte, după cum se constată la punctul 48 din prezenta hotărâre, legislația Uniunii aflată în vigoare în prezent nu stabilește în privința organismelor de gestiune colectivă existența unui interes direct de a solicita în nume propriu aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație menționate în capitolul II din Directiva 2004/48. Pe de altă parte, din decizia de trimitere reiese că, în dreptul finlandez, calitatea procesuală activă a acestor organisme nu este reglementată nici printr-o dispoziție specifică în acest sens din legislația națională aplicabilă, nici prin norme procedurale cu caracter general.

54 În consecință, având în vedere răspunsul dat la a doua întrebare, nu este necesar să se răspundă la a treia întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

55 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

1) **Articolul 4 litera (c) din Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală**

trebuie interpretat în sensul că,

pe lângă condiția privind interesul direct pentru apărarea drepturilor în cauză, recunoașterea faptului că organismele de gestiune colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală sunt îndreptățite să solicite în nume propriu aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație prevăzute în capitolul II din această directivă este supusă calității acestor organisme de a acționa în justiție în vederea apărării drepturilor de proprietate intelectuală, care poate rezulta dintr-o dispoziție specifică în acest sens sau din norme procedurale cu caracter general.

2) **Articolul 4 litera (c) din Directiva 2004/48**

trebuie interpretat în sensul că,

în stadiul actual al dreptului Uniunii, statele membre nu sunt obligate să recunoască organismelor de gestiune colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală recunoscute prin lege ca având calitatea de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de proprietate intelectuală un interes direct de a solicita în nume propriu aplicarea măsurilor, procedurilor și mijloacelor de reparație prevăzute în capitolul II din această directivă în ipoteza în care existența unui interes direct al acestor organisme în apărarea drepturilor respective nu ar rezulta din reglementarea națională aplicabilă.

Semnături